

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 127/21

Møtedato: 25.11.2021

Dato: 09.11.2021

Arkivsaknr: 2018/1191

Fullmakts- og referatsaker og diverse referater m.v.

Saken gjelder:

Til orientering følger en oversikt over saker, for det meste oppnevninger, som er gjort på fullmakt. Det vises til UiBs høringsuttalelse om endringer i universitets- og høyskoleloven og til referater fra sentrale utvalg og til protokoller fra fakultetsstyrene m.fl.

- a) Brev av 25.10.2021
Innspill fra UiB til Kunnskapsdepartementets arbeid med akademisk yringsfrihet – ekspertgruppe. Brev følger vedlagt (2021/14038)
- b) Brev av 1.11.2021
UiBs innspill til Statsbudsjettet 2023. Brev følger vedlagt. (2021/13015)
- c) Brev av 12.11.2021
Høringssvar – unntak fra kravet om offentlig utlysning. Brev følger vedlagt. (2021/10751)
- d) Brev av 24.9.2021
Rektor har oppnevnt student Hanne Kjerstad Andresen som medlem og student Bendik Nettet Berg, som varamedlem til UBs råd frem til 31.7.2022. (2021/5820)
- e) Brev av 5.10.2021
Følgende medlemmer er oppnevnt til universitetets innovasjonsutvalg:
Viserektor Gottfried Greve, leder
Prodekan for undervisning Åsli Bøthun, Fakultet for kunst, musikk og design
Prodekan Ole Thomassen Hjortland, Det humanistiske fakultet
Dekan Karl Harald Søvig, Det juridiske fakultet
Prodekan for forskning og innovasjon Øyvind Frette, Det matematisk naturvitenskapelige fakultet
Prodekan for forskning Karsten Specht, Det psykologiske fakultet
Visedekan for innovasjon Helge Ræder, Det medisinske fakultet
Visedekan for utdanning Kristine Jørgensen, Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Prodekan Aino Hosia, Universitetsmuséet
Student Aksel Haukom
(2021/13094)
- f) Brev av 18.10.2021
Følgende medlemmer er oppnevnt til språkpolitisk utvalg:
Ingrid Marie Myklebust, stipendiat, Det juridiske fakultet
Endre Brunstad, professor, Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier
Ann-Kristin H. Gujord, førsteamanuensis, Institutt for lingvistiske, litterære og

estetiske studier

Anna Svingen-Austestad, førsteamanuensis, Griegakademiet - Institutt for musikk
Rune Johan Krumsvik, professor, Institutt for pedagogikk
Jógvan Helge Gardar, student, Det juridiske fakultet
(2019/6178)

g) Brev av 18.10.2021

Viserektor for innovasjon, satsinger og klynger Gottfried Greve er oppnevnt som medlem og avdelingsdirektør Benedicte Løseth, Forsknings- og innovasjonsavdelingen, som varamedlem i UHR-innovasjon. (2017/15870)

h) Brev av 29.10.2021

Universitetet har oppnevnt følgende medlemmer til styret for stiftelsen Bryggens Museum for perioden 1.1.2022-31.12.2024:

Medlem	Varamedlem
Instituttleder Teemu Sakari Ryymin; Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap	Professor Ramona Harrison Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap
Førsteamanuensis Alf Tore Hommedal Universitetsmuseet i Bergen (2008/1516)	Professor Gitte Hansen, Universitetsmuseet i Bergen

i) Brev av 1.11.2021

Følgende medlemmer er oppnevnt til Det sentrale valgstyret:

Medlem	Varamedlemmer
Stipendiat Melissa Geelmuyden Andersen	Professor Jan Heiret Førsteamanuensis Raimondas Ibenskas

(2021/13479)

j) Diverse referater fra møter i sentrale råd og utvalg m.v. som kan leses på nett:

1. Referat fra møter i utdanningsutvalget [30.9.2021](#)
2. Referat fra møte i Studentparlamentet [27.09.2021](#)

k) Styreprotokoller/-referater som kan leses på nett:

Møter i fakultetsstyre:

1. Styremøte ved Det humanistiske fakultet [26.10.2021](#)
2. Styremøte ved Fakultet for kunst, musikk og design [9.9.2021](#)
3. Styremøte ved Det juridiske fakultet [26.10.2021](#)
4. Styremøte ved Det medisinske fakultet [13.10.2021](#)
5. Styremøte ved Det psykologisk fakultet [20.10.2021](#)

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar saken til orientering.

Robert Rastad
universitetsdirektør

09.11.2021/Mona Viksøy

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref

Vår ref
2021/13015-STVE

Dato
01.11.2021

Innspill til Statsbudsjettet 2023

Det vises til tildelingsbrevet for 2021 der Kunnskapsdepartementet ba institusjonene om å fremme forslag til budsjettsatsinger for 2023 innen 1.11.2021.

UiB deler regjeringens høye ambisjoner for norsk forskning og høyere utdanning. Kvaliteten i forskning og høyere utdanning er avgjørende for hvor godt Norge lykkes med å utvikle og ta i bruk ny kunnskap til å skape verdier og å løse samfunnsutfordringer nasjonalt og globalt. Norge må utvide satsingen på fremragende forsknings- og utdanningsmiljø. Samtidig må en hegne om kunnskapens egenverdi, forskningens integritet og den akademiske friheten.

Universitetet i Bergen er et forskingsintensivt breddeuniversitet. Langsiktig arbeid, kvalitet, fri kritisk tenkning og tillit er grunnleggende verdier og en forutsetning for at universitetet skal lykkes med våre ambisjoner innenfor kjerneoppgavene. Et hovedansvar for UiB er styrking av det norske forskningssystemet ved økt satsing på grunnforskning med langsiktige perspektiv.

I 2020-2021 har UiB gjennomført et nyskapende arbeid med mål om å identifisere avgjørende betingelser for høy kvalitet i fagmiljøene - [UIB FRAM](#). Den endelige rapporten viser rammer for forskningen og den forskningsbaserte utdanningen i fagmiljøene ved UiB og gir overordnede råd om hvordan universitetet bør legge til rette for å sikre høy forskningsaktivitet, forskningsbasert utdanning, eksternfinansiering og god publisering. Prioriteringene i statsbudsjett 2023 legger til grunn de forutsetningene rapporten peker på for å styrke kvaliteten i forskning og utdanning.

I tråd med dette arbeidet gis følgende områder særlig prioritert i budsjettforslaget for 2023:

- Bygg og infrastruktur
 - Nygårdshøyden sør
 - Griegakademiet
- Studieplasser til utdanninger av særlig viktighet for samfunnet
- Rekrutteringsstillinger
- Tilskudd til medlemskap i Europeisk universitetsallianse - ARQUS

Bygg og infrastruktur

Universitetet i Bergen har utarbeidet en masterplan for areal med tidshorisont 2020-2040 som også skal bidra til å gjøre UiB klimanøytral. Masterplanen inneholder en rekke prosjekter som UiB ønsker å realisere innenfor egen ramme, men UiB har to store prosjekter som vil kreve bidrag fra statsbudsjettet. Masterplan viser hvordan eiendomsutvikling og -forvaltning ved UiB skal bidra til å løse universitetets unike arealbehov og bidra til at universitetet posisjonerer seg som et internasjonalt ledende forskningsuniversitet.

Masterplanen prioriterer følgende større byggeprosjekter med finansiering fra Kunnskapsdepartementet:

- Nybygg på Møllendal for Griegakademiet
- Rehabilitering Nygårdshøyden sør

Nybygg for Griegakademiet

UiB etablerte i 2016 et nytt Fakultet for kunst, musikk og design som er et flaggskip for nasjonal satsing på høyt anerkjent kunstnerisk utviklingsarbeid og forskning. Fagmiljøene innen kunst og design er samlokalisert i et nytt bygg, spesialutviklet for den faglige virksomheten. Institutt for musikk har derimot utdaterte lokaler som ikke er funksjonelle for virksomheten og det er kritisk viktig å få på plass et nybygg samlokalisert med fakultetets øvrige virksomhet.

Utredningsarbeidet for nye lokaler til Griegakademiet startet for nær 20 år siden. Bakgrunnen var at lokalene er nedslitt og uegnet. En eksternevaluering bestilt av universitetsstyret ved Universitetet i Bergen i 2011 betegnet fasilitetene som «svært mangelfulle og med akutt behov for opprustning og oppgradering.» Videre at: «Nygård skole fremstår i dag i særklasse i negativ forstand når det gjelder fasiliteter for studenter og ansatte i musikk og står i skarp kontrast til f.eks. Norges musikkhøgskoles lokaler.» Andre undersøkelser viser at det er stor risiko for at studenter og ansatte kan få hørselsskader av å arbeide i lokalene. Det skyldes mangel på lydisolering og lydregulering.

Da Fakultet for kunst, musikk og design ble etablert i 2017 fikk kunst- og designfagene nytt bygg i Møllendalsveien 61. Snøhetta er arkitekt og Statsbygg stod for gjennomføring av prosjektet. Målet har vært at Griegakademiet skal få sitt nybygg på nabotomten slik at fakultetet praktisk talt er samlokalisert. Tomten eies av Statsbygg og er regulert for formålet. I statsbudsjettene for 2018 og 2019 ble det bevilget midler til prosjektering. I senere statsbudsjett er dette ikke fulgt opp.

Etter framleggelsen av forslag til statsbudsjett 2021 fattet Stortinget likevel vedtak om å be regjeringen sørge for at UiB får anledning til å bruke egne avsatte midler til å fortsette prosjekteringen av nye lokaler for Griegakademiet i samarbeid med Statsbygg (Innst. 12.S(2020-2021)). På dette grunnlag gikk UiB i gang med prosjektering av bygget. I løpet av 2021 er det satt ned et eget prosjektråd, ledet av Kunnskapsdepartementet, for Griegakademiet.

Byggets størrelse er anslått til ca. 6.000 m² netto/ 9.000 m² brutto. Det legges til grunn at nybygget foreslås tatt inn i framtidige statsbudsjett slik at byggestart kan finne sted kort tid etter at prosjekteringsarbeidet er ferdigstilt.

Nybygget skal eies av Statsbygg og finansieres over statens husleieordning. Det legges derfor til grunn at det gis husleiekompensasjon for forskjellen mellom dagens leie og ny leie, i samsvar med dagens praksis.

Det er gitt en kalkyle for byggekostnader på 600 mill. kroner (p50) – 700 mill. kroner (p85).

Nygårdshøyden sør

Prosjektet Nygårdshøyden sør inkluderer rehabilitering av Realfagsbygget og Fysikkbygget, samt etableringen av et nybygg. Utvikling av Norges nye teknologi- og realfagssatsing på Nygårdshøyden sør er et avgjørende bidrag for å sikre vår nasjonale spisskompetanse i årene som kommer. I tillegg til universitetets fagmiljøer, skal Nygårdshøyden sør også huse Energiomstilling Vest, en klynge-satsing i regi av UiB i samarbeid med aktører i energisektoren. Prosjektet har stor betydning for flere av de tematiske områdene i regjeringens langtidsplan for forskning og utdanning.

UiB planlegger sammen med eksterne partnere selv å finansiere og realisere et nybygg på 17800 m². som en del av satsingen på en byggeklar tomt (Allégaten 64). Dette vil bli et viktig tyngdepunkt for implementering av IKT i bredden av UiBs fagområder for å skape ny kunnskap, for å bringe IKT-kompetanse ut i samfunnet og for å styrke innovasjonskraften i realfagene. Bygget skal redusere avstanden mellom forskningsfronten og brukerne av kunnskap gjennom å være et forsknings- og innovasjonsknutepunkt der forskere, studenter, nærings- og samfunnsliv møter hverandre. Bygget er plassert i skjæringspunktet mellom en rekke kunnskapsklynger; Marin klynge, Klimaklyngen, Energiomstilling Vest og Media City Bergen, og vil bli en viktig arena for tverrfaglig kunnskapsutvikling som er nødvendig for innovasjon og grønn omstilling. Arbeidet med å prosjektere dette nybygget kan starte i 2023, men er avhengig av at det også gis finansiering til rehabilitering av bygningsmassen på Nygårdshøyden sør.

Samtidig har den eksisterende bygningsmassen på Nygårdshøyden overskredet levetiden og må totalrenoveres for å huse laboratorier og forskningsinfrastrukturer, og for å få på plass formålstjenlige fasiliteter for undervisning, studenter og ansatte. Dette krever finansiering over statsbudsjettet i tillegg til UiB sin egeninnsats gjennom et nybygg.

Realfagbygget har en dyp bygningskropp med begrenset dagslys i kjernearealene. En mulighetsstudie viste at bygget egner seg godt til laboratorier og visse typer læringsareal, men ikke som hovedsakelig et kontorbygg. Realfagbygget er også utformet med en teknisk etasje på toppen i hele byggets grunnflate som gjør bygget unikt for tung laboratorievirksomhet.

UiB vurderer Realfagbygget og Fysikkbygget som velegnet for rehabilitering og oppgradering knyttet til behovet for moderne laboratoriearealer, undervisningsareal og en del kontorarealer. Kostnadene knyttet til dette er vurdert til å utgjøre anslagsvis 40 % av kostnadene knyttet til å flytte virksomheten over til nye bygg. Både miljømessig og samfunnsøkonomisk fremstår oppgradering og arealeffektivisering av disse byggene derfor som klart riktig løsning og med muligheter for å bli et unikt nasjonalt gjenbruksprosjekt for sektoren. Det er allerede gjort oppgradering av deler av Realfagbygget de siste årene, der arealene er tilpasset fremtidig oppgradering av tekniske anlegg, foruten at byggene er tilknyttet et omfattende sjøvannsanlegg som gir store energigevinster på kjøle- og varmesiden. Den beskrevne løsningen vil også gi betydelig arealeffektivisering, bl.a. gjennom å avhende areal andre steder på campus.

Finansieringsbehovet for rehabilitering av Realfagbygget er anslått til ca. 1,5 mrd. kroner og ca. 0,2 mrd. kroner for Fysikkbygget, med tillegg for utstyrsbevilgninger.

Dersom Allégaten 64 oppdeles i to seksjoner vil prosjektets seksjon 1 kostnadmessig kunne sammenlignes med byggetrinn 3 i Alrek helseklynge (Årstadveien 17).

Dette vil tilsvare en byggekostnad på om lag 400 mill. kroner. I kombinasjon med en arealeffektivisering og salg av bygg, vil dette prosjektet da være innenfor rekkevidde for hva UiB kan påta seg gjennom bruk av eiendomsselskapene. Allégaten 64 planlegges gjennomført i samarbeid med privat samarbeidspartner der UiB gjennom Nygårdshøyden Eiendom AS vil stå som eier av seksjon 1 og der samarbeidspartner er eier i seksjon 2

For å finansiere prosjektene foreslås derfor en totrinns modell der det forutsettes at Kunnskapsdepartementet finansierer en etappevis rehabilitering av Realfagbygget i perioden fram til 2030, mens trinn én av Allégaten 64 seksjon 1 finansieres av UiB/NEAS.

Med en slik løsning vil prosjektet kunne gjennomføres i følgende rekkefølge, innenfor et 5-10 års perspektiv:

1. Ombygging og flytting av Konserveringsverksted inn i Realfagbygget
2. Bygging av Allégaten 64 i samarbeid med privat utbygger
3. Frigjøring av ombyggingsarealer Realfagbygget og Fysikkbygget
4. Oppstart rehabilitering av Realfagbygget og Fysikkbygget

Det søkes om til sammen 1,7 mrd. kroner til rehabilitering av Realfagbygget og Fysikkbygget.

Studieplasser

UiB har som målsetning å utdanne attraktive kandidater etterspurt av samfunns- og arbeidsliv og derved bidra til en kunnskapsbasert samfunnsutvikling. Kunnskap, kritisk refleksjon, og personlig utvikling skal utgjøre grunnstammen i universitetets utdanningsprogrammer.

Til sammen bes det om 205 nye studieplasser i 2023, jf. tabell 1. Dette tilsvarer 33 mill. kroner når satsene for 2022 legges til grunn.

Tabell 1. Innspill til nye studieplasser 2023

Nivå	Kategori	Studieprogram	Plasser
Profesjon 6 år	A	Medisinerstudiet	50
Integrert master 5 år	E	Rettsvitenskap	30
Profesjon 6 år	A	Psykologi	20
Master 2 årig	B	Barnevernsarbeid	35
Bachelor	D	PPE (philosophy, politics & economics)	20
Bachelor	F	Japansk/kinesisk	50
SUM			205

Det er behov for en økning i utdanningskapasiteten innenfor helsefag for å møte fremtidens helseutfordringer og innfri ambisjonene i samhandlingsreformen. Regjeringens uttalte ønske om økt satsing på rus, psykisk helsevern og bedre folkehelse er en del av dette. Helsefagene ved UiB utgår fra sterke forskningsmiljø og er praksisnære utdanninger med høy samfunnsrelevans og svært god rekruttering.

I tråd med regjeringens ønsker er det kapasitet til å ta imot flere fullfinansierte studieplasser innenfor medisin, psykologi, jus og barnevern. En slik styrking vil inngå som en del av UiB sin strategiske satsing på kunnskapsklyngen Alrek helseklynge og et utvidet tverrfaglig samarbeid innenfor utdanning, forskning og innovasjon. Dette støtter opp om utdanning av fagpersonell som er godt forberedt til å planlegge og samarbeide om fremtidige kommunehelsetjenester i fellesskap mellom flere av fakultetene ved UiB, Bergen kommune, NORCE og Høgskolen på Vestlandet. Flere av helsefagutdanningene utøver viktige oppgaver innenfor primærhelse og i grenseflaten mellom spesialist og primærhelsetjenestene.

Medisinerutdanningen

Stortinget har vedtatt å øke utdanningen av leger i Norge og Grimstadutvalget leverte sin utredning om dette i september 2019. Utvalgets anbefaling er at antall studieplasser i medisin må økes med 440, slik at Norge utdanner 80 % av sitt legebehov.

I et stadig mer presset statsbudsjett er det viktig å maksimere antallet studieplasser for pengene. Etter UiBs oppfatning gjøres dette best innenfor dagens fire medisinske fakulteter. Skal Norge ha flere institusjoner med medisinerutdanning, vil disse ha behov for en omfattende faglig stab og infrastruktur uavhengig av antallet studenter. Slike ressurser finnes allerede ved dagens fagmiljøer. En skalering innad i dagens struktur vil derfor være mer kostnadseffektiv enn en ny modell med ytterligere institusjoner. Samtidig fordrer et medisinstudium samarbeid mellom regionale helseforetak, kommuner og sykehusledelse.

UiB har på dette grunnlag utviklet en visjon om å utdanne «Vestlandslegen»; leger på Vestlandet for Vestlandet. Studiemodellen legger opp til at studentene skal ha grunnleggende utdanning i 3 år i Bergen. Utdanningen vil fokusere på hvordan håndter de fremtidige helseutfordringene, hvor kommune- og primærhelsetjenesten må spille en vesentlig større rolle enn i dag og med stadig økende kostnader innen det spesialisthelsetjenesten kan levere. Studentene vil ha sin kliniske undervisning ved sykehusene og i allmennpraksis i Bergen, Førde, Haugesund og Stavanger. Stavanger universitetssjukehus (SUS) er tiltenkt en vesentlig rolle i den kliniske utdanningen.

I revidert nasjonalbudsjett 2020 fikk UiB tildelt 20 studieplasser. Plassene har gitt grunnlag for oppstart av denne studiemodellen. For 2023 bes det om ytterligere 50 studieplasser til videre oppbygging.

Profesjonsstudiet i psykologi

Det er behov for økt utdanning av psykologer i Norge – særlig med tanke på samhandlingsreformen og psykologenes rolle og nye oppgaver i primærhelsetjenesten. Lovfestingen av psykologer i kommunene vil utløse et behov for inntil 2000 nye psykologstillinger til forebyggende, helsefremmende og lavterskel tilbud innen psykisk helse, rus og kriseintervensjon.

Universitetet i Bergen vil gjennom den planlagte satsningen på Alrek helseklynge og samarbeidet med helseforetak og kommuner kunne bidra til å fylle en regional og nasjonal oppgave gjennom utdanning av psykologer inn mot primærhelsereformen.

Studieprogrammet er også et av de mest attraktive studieprogrammene ved UiB med stor søkermasse, og vi ser det som vesentlig for UiB at kvaliteten og statusen på dette studiet opprettholdes og videreutvikles.

Det foreslås at antall studieplasser på profesjonsstudiet i psykologi økes fra 100 til 120. Dette inkluderer 5 studieplasser fra ELTE-satsningen som UiB er lovet ved utfasingen av ELTE-gjennomføringen.

Barnevern

Mastergrader innen barnevern står foran store endringer og muligheter, og UiB er godt rustet til å posisjonere seg nasjonalt. Det er fremsatt et mål om at 80% av ansatte i statlige og kommunale barnevernstjenester skal ha formell mastergradsutdanning i løpet av 2032 (mot ca. 8% nå). De nærmeste årene er det dermed et stort behov for masterutdanninger på feltet. I tillegg gjelder at de fleste nåværende og kommende bachelorstudenter i barnevern antas å ønske å gå videre med masterstudier.

I 2020 vedtok Kunnskapsdepartementet 2020 at det skal opprettes to ulike mastergrader: en mastergrad i barnevern (opptaksgrunnlag er bachelor i barnevern) og en mastergrad i barnevernsarbeid (opptaksgrunnlag er bachelorgrad i vernepleie, sosionomutdanning, bachelorgrad i psykologi, pedagogikk, m.m.).

UiB har vært i dialog med både Barne- og familiedepartementet og Kunnskapsdepartementet med en vurdering av å etablere mastergrad i barnevernsarbeid for å øke kapasiteten på feltet.

Studieprogrammet søkes opprettet med en opptaksramme på 35 studieplasser i tråd med tidligere høringsuttalelse som er sendt til Kunnskapsdepartementet.

JUS

Masterstudiet i rettsvitenskap ved UiB har 390 studieplasser. Ved siste søknadsrunde var det 1.973 søkere som hadde dette studiet som førstevalg, og er slik det tredje mest populære studiet i landet. Det er med andre ord mange kvalifiserte søkere som ikke får den studieplassen de ønsker mest.

Det er et godt arbeidsmarked for jurister og våre kandidater får jobb. Det er behov for flere jurister i deler av samfunnet som for eksempel i primærkommunene. Ved å øke antallet studieplasser oppnås en bedre utnyttelse av utdanningskapasiteten ved UiB. Ved å tilføre flere studieplasser på dette studiet vil en også styrke juridisk forskning.

Det bes om 30 nye studieplasser til studiet i rettsvitenskap.

4. studieår for krevende språkfag

I brev av 16. september 2021 «Oppfølging av Humaniorameldingen – informasjon om mulighet for å søke om rett til å etablere 4-årig bachelorprogram i særlig krevende språkfag», informerer KD om at det åpnes for å søke departementet om rett til å tildele slik grad i ett eller flere av disse språkene. Det informeres videre om at det ikke er satt av særskilte midler til slike studieprogram, men at søknader om tilleggsstøtte for å gi fireårige bachelorprogram i de nevnte språkfagene må inngå som en del av institusjonenes satsingsforslag og behandles i den ordinære budsjettprosessen.

UiB ønsker å tilby et fjerde år innenfor bachelorprogrammene japansk og kinesisk og ber om finansiering av et slikt fjerde år.

De to programmene har en opptaksramme på henholdsvis 30 og 20 studenter og det bes således om til sammen 50 studieplasser for å dette et ekstra år i bachelorgradene.

PPE (philosophy, politics and economics)

For å følge opp humaniorameldingens fokus på å integrere humanioraperspektiver med andre fag og utvikle studietilbud for særlig motiverte studenter innenfor humaniora er det nødvendig å utvikle studietilbud på tvers- av fag- og fakultetsgrenser. UiB ønsker å etablere et tilbud i PPE (philosophy, politics and economics).

For å opprette et slikt studieprogram søker UIB om 20 studieplasser til fordeling på henholdsvis samfunnsvitenskapelig og humanistisk fakultet.

Rekrutteringsstillinger

De siste årene har det vært en betydelig vekst i antall studieplasser i sektoren. Veksten har skjedd uten en tilsvarende vekst i rekrutteringsstillinger ved Universitetet i Bergen, noe som har skapt et betydelig press på slike stillinger ved institusjonen, og en særlig bekymring for forvaltningen av den brede viften av gode fagmiljøer.

En investering i rekrutteringsstillinger gir en særlig stor avkastning siden pengene inngår i et helhetlig kretsløp: en sørger både for viktig ny forskning og fornyelse i fagmiljøene, nye kandidater som kjenner kunnskapsfronten og som tar med seg solid forskningsbasert kunnskap inn i samfunn og arbeidsliv..

Universitetet i Bergen har ansvar for en stor bredde fagdisipliner som er viktige for nasjonens kunnskapsberedskap. Mange av disse er sårbare med tanke på nyrekruttering og vedlikehold av nasjonal kompetanse. Samtidig er det viktig med økt samarbeid mellom forskningsmiljø, offentlig sektor, brukere og næringsliv nødvendig for å utvikle fremtidens løsninger innen velferds-, helse- og omsorgstjenester.

Både Regjeringen, UH-sektoren, næringslivet og det offentlige er opptatt av at Norge må øke satsingen på IKT for å kunne møte samfunnets behov for kompetanse. I tillegg til eksisterende ressurser vil nye rekrutteringsstillinger, i bredden av våre fagmiljøer innen IKT som finnes ved flere av våre fakulteter, gi et løft til denne kapasitetsbyggingen, samtidig som den vil følge opp de siste års tilførsel av nye studieplasser innenfor området.

Fakultet for kunst, musikk og design er etablert ved UiB fra 2017, og den viktigste faglige ambisjonen er etablering av det første doktorgradsprogram for kunstnerisk utviklingsarbeid i landet. Det nye programmet fordrer tilførsel av nye stillinger for å tilfredsstille NOKUTs kvalitetskrav.

Til sammen søkes det om 60 nye rekrutteringsstillinger i budsjettet for 2023. Dette tilsvarer 84 mill. kroner dersom satsene for 2022 legges til grunn.

ARQUS – Europeiske universitetsallianser

Det foreslås forsterkningsmidler til Europeiske universitetsallianser. Selv om initiativet finansieres gjennom Erasmus+, er det vesentlig bredere enn utdanning. I alliansen Arqus er UiB eneste partner uten nasjonale forsterkningsmidler. Dette kan potensielt påvirke omfanget av vår aktivitet i alliansen. Forsterkningsmidler ville bidra til å styrke vårt, og øvrig norsk sektors, utbytte av deltagelsen, inkludert gjennom mer ressurser til formidling. Videre er det en forventning fra EU om nasjonale bidrag. En nasjonal forsterkningsordning vil dermed være et viktig signal når det gjelder norsk forpliktelse til initiativet og utviklingen av et felles europeisk utdanningsområde innen høyere utdanning. Dette er i tråd med Hurdalserklæringens mål om å utvikle Norges utdannings- og forskningssamarbeid med Europa.

For å sikre en bærekraftig finansiering av UiBs deltakelse i Europeiske universitetsallianser, søkes det om et årlig tilskudd på 5 mill. kroner.

Oppsummering

I tråd med prioriteringene søkes følgende innspill til statsbudsjettet for 2023:

- Bygg og infrastruktur
 - Midler til nybygg for Griegakademiet gjennom oppfølging av igangsatt arbeid
 - Til sammen 1,7 mrd. kroner til rehabilitering av Realfagbygget og Fysikkbygget
- Studieplasser
 - Til sammen 205 studieplasser tilsvarende 33 mill. kroner når satsene for 2022 legges til grunn
- Rekrutteringsstillinger
 - Totalt 60 nye rekrutteringsstillinger, dette tilsvarer 84 mill. kroner når satsene for 2022 legges til grunn
- Europeisk universitetssamarbeid
 - Årlig tilskudd på 5 mill. kroner til UiBs medlemskap i Europeisk universitetsallianse - ARQUS

Margareth Hagen
rektor

Robert Rastad
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Postboks 8112 DEP
0032 OSLO

Deres ref

Vår ref
2021/10751-JAKN

Dato
12.11.2021

Hørings svar - unntak fra kravet om offentlig utlysning

UiB mener det er viktig at ledige stillinger kunngjøres offentlig og at de er åpne for konkurranse. Likevel ser vi et behov for et større handlingsrom i ansettelsesprosessen enn det statsansatteloven i dag åpner for. UiB er derfor positiv til forslaget om å kunne ansette fast uten ny utlysning når den ansatte har konkurrert seg til den midlertidige stillingen. Ved UiB hadde vi en tilsvarende ordning for noen stillingskategorier i vårt tidligere personalreglement, og vi skisserte også behovet for en slik mulighet i vårt høringssvar til ny statsansattelov.

Vi er også enig i at lederstillinger ikke skal omfattes av unntaket fra utlysning, og vi mener det samme må gjelde stillinger som førsteamanuensis og professor. Vi er videre ikke enig i det foreslåtte kravet om at muligheten til fast ansettelse må være fastsatt i utlysningen av den midlertidige stillingen.

Stillingskategorier

Departementet mener unntaket ikke skal gjelde for lederstillinger og UiB støtter dette forslaget. Departementet skriver at kravet til konkurranse står særlig sterkt når det gjelder lederstillinger og det må antas at søkergrunnlaget også vil være bedre når stillingen blir lyst ut som fast enn som midlertidig med mulighet for fast ansettelse. Det samme mener UiB er situasjonen i forhold til stilling som førsteamanuensis og professor. Disse to stillingskategoriene er de mest sentrale ved universiteter og høyskoler og de lyses som regel ut bredt nasjonalt og internasjonalt. UiB ønsker derfor at unntaket heller ikke skal gjelde for disse to stillingskategoriene. Vi mener det ikke vil være tilstrekkelig at virksomhetene selv kan vurdere om det skal være en mulighet for fast ansettelse eller ikke for disse stillingskategoriene. Unntaket bør etter vår mening derfor også gjelde disse stillingene.

Utlysningsteksten

Det foreslås i høringen at en mulighet for fast ansettelse må gå frem av utlysningsteksten, men at muligheten ikke rutinemessig skal tas inn i utlysningene til midlertidige stillinger. Det skal kun skje etter en konkret vurdering av et mulig behov. UiB mener dette vil være vanskelig å praktisere. Som departementet selv skriver, kan det være vanskelig å vurdere hvilket behov virksomheten har frem i tid. Vurderingen kan derfor fremstå som noe vilkårlig og det kan ende med at virksomheten velger å ta med et slikt vilkår for sikkerhets skyld der en er i tvil. Det igjen kan medføre at hovedregelen ved utlysning av midlertidige stillinger

innenfor de aktuelle lovhjemlene, blir å ta med en slik mulighet. Vårt forslag er derfor at det ikke stilles krav om at muligheten for fast ansettelse må være med i utlysningen, men at det overlates til virksomhetene selv å vurdere behovet for å ansette fast uten utlysning når det viser seg å bli en aktuell problemstilling. På den måten unngår virksomheten å måtte lyse ut på nytt kun fordi det ble gjort en feilaktig vurdering ved første gangs utlysning, eller at virksomheten faktisk bare glemte å ta med en setning om muligheten for fast ansettelse.

Unntak for ansettelser av personer i målgruppene for inkluderingsdugnaden

UiB støtter departementets forslag til unntak fra utlysningsplikten ved ansettelse av personer som tilhører målgruppen for inkluderingsdugnaden og som mottar lønnstilskudd fra Nav i inntil to år.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Robert Rastad
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref

Vår ref
2021/14038

Dato
25.10.2021

Innspill fra UiB til Kunnskapsdepartementets arbeid med akademisk ytringsfrihet - ekspertgruppe

Universitetet i Bergen vil takke for invitasjonen til å gi innspill til ekspertutvalget som skal se på akademisk ytringsfrihet.

For Universitetet i Bergen er forskeres akademiske ytringsfrihet en uatskillelig del av den lovfestede akademiske friheten slik den er nedfelt i uhl. § 1-5, og en grunnstamme i et opplyst demokrati. Universitetene har en unik rolle i samfunnet. Vi forvalter og utvikler uavhengig kunnskap. At forskningen er uavhengig, er grunnleggende for samfunnsutviklingen og for kvaliteten og tilliten til forskningen. For å kunne løse universitetets samfunnsoppdrag er det også nødvendig at forskere fritt formidler sin forskningsbaserte kunnskap og deltar i samfunnsdebatten. Forskerne har også plikt til å dele sin kunnskap med allmennheten. Et forskningsintensivt breddeuniversitet forsker på svært ulike tema, også tema som kan vekke sterkt engasjement og motstand både fra enkeltpersoner, organisasjoner og andre samfunnsaktører. UiB anser det som viktig at forskerne deltar i det offentlige ordskifte også på kontroversielle temaer.

Forskere ved UiB har ikke formelle hindre for å utøve sin akademiske ytringsfrihet, men det kan være andre forhold som legger begrensninger på deltakelsen i samfunnsdebatten. En aktiv deltakelse i den offentlige debatten kan for enkelte oppleves å gå ut over tid til forskning og undervisning, og debatt-deltakelse og forskningsformidling kan også være utfordrende om man møtes med hets og et aggressivt ytringsklima. UiB vil også benytte anledningen til å understreke at den akademiske ytringsfriheten er både en rettighet og plikt. Det er vesentlig at institusjonene legger til rette for at kunnskapen og forskningen stilles til rådighet i overenstemmelse med god skikk på vedkommende fagområde» (uhl. § 1-6). De høye kostnadene i dagens publiseringssystem er en stor utfordring både for forskerne og institusjonene.

Akademisk ytringsfrihet handler også om frihet til å debattere, kritisere og uttrykke sin mening om akademias samfunnsrolle, institusjonen man er ansatt ved, inkludert institusjonens ledelse.

Hvilke organisatoriske, ressursmessige eller personalmessige grep dere har gjort for å kunne gi støtte til ansatte som blir utsatt for sterk motbør, hets eller trusler pga sine akademiske ytringer.

Universitetet skal ha en tydelig og sterk ytringsfrietskultur, som skal prege alle nivåer i institusjonen. Universitetets arbeid med å sikre et godt arbeidsmiljø og ivaretagelse av den ansatte som opplever trusselsituasjoner skjer i den ordinære linjen og i første omgang av nærmeste leder. Det skal skje i henhold til generelle retningslinjer og veiledere utarbeidet for dette som ledd i det løpende personaloppfølgingen og HMS-arbeidet¹. Vurderingen av alvorlighetsgrad vil være utslagsgivende både for hvilke tiltak som iverksettes og om saken løftes til et høyere nivå ved fakultetet eller universitetet sentralt.

Når forskere opplever hets og trusler etter å ha deltatt i samfunnsdebatten, er det forventet at faglig ledelse tar kontakt for å sikre god oppfølging dersom forskeren ønsker dette.

I krevende mediesaker spiller kompetansen til kommunikasjonsmedarbeidere en viktig rolle. For å forberede og ivareta forskere når temperaturen i ulike mediekanaler blir høy, har enkelte fakultet iverksatt arbeid med en kommunikasjonsstrategi der håndtering av denne type saker står sentralt.

Utdannelsen vi gir utgjør også en viktig brikke i forvaltningen av den akademiske ytringsfriheten. Universitetene har en grunnleggende rolle i å sikre et åpent samfunn, preget av toleranse, en god ytringskultur, saklig argumentasjon og grunnleggende demokratiske verdier. Universitetsutdannelsen skal skape aktivt deltagende samfunnsborgere. Studenter har anledning til å melde fra om forhold de reagerer på i en undervisningssituasjon. UiB har eksempler på meldinger som handler om uenighet om den faglige innretningen på undervisningen. I den grad studenter reiser kritikk mot undervisningen som berører spørsmål om akademisk frihet og grensene for denne, er det viktig at begge parter blir hørt.

Innspill til hvilke institusjonelle tiltak som bør vurderes for å sikre og styrke den akademiske ytringsfriheten

Akademisk ytringsfrihet er forstått som en integrert del av universitetet sitt verdigrunnlag, samfunnsoppdrag og normsett. Det viktigste og overordnede tiltaket for å fremme akademisk ytringsfrihet, er å forvalte en kultur hvor dette blir verdsatt og hvor uenigheter anerkjennes som en del av et analytisk og kunnskapskritisk arbeid.

UiB stiller seg tvilende til om skriftlige rutiner og rettsliggjøring vil styrke den akademiske ytringsfriheten. En slik rettsliggjøring og regelsetting vil risikere å trekke en tydelig grense, og dermed begrense mer enn å styrke den akademiske ytringsfriheten. Det ligger implisitt i ytringsfriheten og det akademiske arbeidet at den inngår i en større dialog, og diskusjon, hvor det også er uenighet.

Akademisk ytringsfrihet er begrenset av forskningsetikkens krav om vitenskapelig redelighet.

Akademisk ledelse på alle nivå i institusjonene skal ha en god rolleforståelse, og anerkjenne forskernes ytringsfrihet. Å arbeide for gode arbeidsmiljø for forskere, preget av toleranse, kollegial anerkjennelse og samarbeid, er vesentlig siden det vil fremme en god ytringskultur som også kan takle krevende situasjoner.

Akademisk ytringsfrihet bør tematiseres og løftes i relevante utvalg, i strategidokumenter og handlingsplaner. Dette temaet kan også naturlig inngå rutinemessig i intervjuene ved

¹ <https://www.uib.no/hms-portalen/76356/vold-og-trusler>, <https://www.sikresiden.no/forebyggende/trusler>

ansettelser, og særlig ved ansettelse av ledere. Institusjonen bør også gjennom studieprogram, i forskningsfora og i formidling fremme en åpen og saklig argumentasjonskultur.

Den offentlige samtalen er blitt mer fragmentert og den store bredden av formidlingskanaler og sosiale medier skaper et uoversiktlig bilde, med mange aktører og også mindre tydelige grenser mellom det offentlige og det private, og mellom forskningsformidling og individuell meningsytring. En sterk akademisk ytringskultur fordrer bevissthet om roller og om mangfoldet av situasjoner som kan oppstå i disse diskusjons- og formidlingsflatene.

Enkelte fagmiljøer har innført som en del av sin HMS-plan at forskere skal gis anerkjennelse når de i rollen som universitetsansatt bidrar til aktiv formidling og deltakelse i samfunnsdebatten. UiB har egne formidlingspriser som oppmuntrer til aktiv formidling. Forskerutdanningen (ph.d-programmet) ved enkelte fakultet har en modul om formidling som skal oppmuntre stipendiater til å bruke sin akademiske ytringsfrihet, men det kan være behov for å gi et mer systematisk tilbud til alle vitenskapelig ansatte i mediehandtering, inkludert netthets. Det kan også tenkes innarbeidet i kurs og opplæring på mastergradsnivå.

Akademisk ytringsfrihet handler i essens om kunnskapens plass i samfunnet. De viktigste universitetene kan gjøre, er å fortsette å markere seg som uredde institusjoner som jobber systematisk med å styrke tilliten til forskningsbasert kunnskap og diskusjon.

Om akademisk ytringsfrihet og kunstnerisk utviklingsarbeid

Universitetet i Bergen er glad for at kunstnerisk utviklingsarbeid i økende grad oppfattes som en del av academia og har forventinger til at utvalgets rapport vil omtale og inkludere kunstnerisk utviklingsarbeid i forskningsbegrepet og i forståelsen av «academia».

Kunstnerisk utviklingsarbeid utgjør et eget kunnskapsdomene, basert på kunstneriske metoder. I norsk praksis vektlegges kunstnerisk høyt nivå og dermed relevans i kunstfeltet. Forutsetningen for akademisk ytringsfrihet i kunstnerisk utviklingsarbeid er derfor kunstnerisk ytringsfrihet. Utvalget bør omtale hva det innebærer, altså i hvilken grad kunstnerisk ytringsfrihet helt eller delvis er dekket inn i forståelsen av akademisk ytringsfrihet. På dette området er det en del historikk og juss, blant annet knyttet til kunstneriske uttrykk ift. den europeiske menneskerettskonvensjonens § 10.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Robert Rastad
universitetsdirektør